

ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Дем'янов О.В., бакалавр спеціальності «Галузеве машинобудування»
науковий керівник – Лапенко Т.Г.,
кандидат технічних наук, доцент
Полтавська державна аграрна академія*

Планомірна реалізація основних принципів організації праці, досягнень наукового управління, розробка і впровадження стандартів закладу вищої освіти по безпеці праці дають можливість перейти від контролю вимог, норм і правил охорони праці у закладах вищої освіти (ЗВО) і здійснення періодичних перевірок стану охорони праці в структурних підрозділах до єдиної системи управління безпекою в навчальному процесі при виконанні лабораторно-практичних, науково-дослідних робіт і адміністративно-господарської діяльності. Управління охороною праці у ЗВО повинна здійснюватися на всіх стадіях навчальної, науково-дослідної і виробничо-господарської діяльності та охоплювати всі рівні діючої в ньому організаційної структури: ректорат (підрозділи), факультети, кафедри, лабораторії, майстерні, робочі місця працівників і здобувачів вищої освіти.

Управління охороною праці повинно здійснюватися шляхом використання комплексу організаційних, технічних, гігієнічних, законодавчо-нормативних, психологічних, педагогічних і соціально-економічних заходів на основі реалізації таких функцій:

- прогнозування сприятливих і безпечних умов праці та навчання при перспективному розвитку ЗВО (визначення умов праці в зв'язку з перспективою основних напрямків в роботі, встановлення потреби в засобах забезпечення безпеки праці і навчання та санітарно-побутових умов, оцінка матеріальних затрат, соціальної і економічної ефективності запланованих робіт, використання матеріалів оперативного адміністративно-громадського контролю за станом охорони праці, актів розслідування причин та обставин нещасних випадків, аналізу виробничого травматизму);

- складання плану заходів по охороні праці (перспективного комплексного плану покращення умов, охорони праці і санітарно-оздоровчих заходів на майбутнє, поточного – угода між адміністрацією і профспілкою по виконанню номенклатурних заходів по охороні праці, плану санітарно-оздоровчих заходів по зниженню захворювання здобувачів вищої освіти, оргтехзаходів по впровадженню стандартів системи безпеки праці, плани роботи служби охорони праці і всіх структурних підрозділів ЗВО);

- рішення вище стоячих органів, колегій Міністерства освіти і науки України, наказів по питаннях охорони праці, заходів по актах розслідування нещасних випадків на виробництві, приписи державних інспекцій;

- організації системи управління охороною праці (розробка і впровадження автоматизованої системи управління, чітка диференціація всіх елементів процесу навчання і виробництва і, в першу чергу, діяльність

органу управління, подальше покращення системи підготовки кваліфікованих кадрів в області охорони праці для ЗВО, покращення організаційної структури, яка пов'язана з організацією в ЗВО відділку, кафедри та контрольно-вимірвальних лабораторій, робота яких дозволила б в короткий термін впроваджувати останні досягнення в області охорони праці і проводити необхідні дослідження, які відображають специфіку ЗВО;

- оперативним керуванням і координацією робіт по охороні праці (здійснюється під керівництвом ректора ВНЗ з усіма структурними і виробничими підрозділами робіт по забезпеченню безпечних умов праці за рахунок розподілу функцій, прав і персональної відповідальності посадових осіб, підготовка наказів та розпоряджень);

- контролю і обліку виконання вимог законодавчо-нормативної документації по охороні праці (проведення в структурних та виробничих підрозділах і безпосередньо на робочих місцях оперативного адміністративно-громадського контролю за станом охорони праці, паспортизація санітарно-технічного стану лабораторій, установок, майстерень і наявність засобів індивідуального і колективного захисту, перевірка виконання планів роботи по забезпеченню вимог безпеки керівниками робіт, проведення оглядів й взаємоперевірок);

- стимулювання робіт по підвищенню рівня охорони праці (на основі розробленої методики в ЗВО здійснення морального і матеріального стимулювання осіб відповідальних за стан безпеки праці в структурних, виробничих підрозділах і всього колективу).

Ефективність управління охороною праці в ЗВО залежить, в першу чергу, від чіткого функціонування всіх елементів системи управління, зокрема від постановки цільової програми роботи по охороні праці, визначення об'єкта управління, збору і обробки інформації з охорони праці, прийняття рішень і їх реалізації за допомогою керуючих дій на об'єкті управління.

Цільова програма роботи по охороні праці визначається планом соціального розвитку ЗВО, комплексним планом покращення умов, безпеки праці і санітарно-оздоровчих заходів, щорічними угодами по охороні праці, директивними, вищими та контролюючими органами, трудовим законодавством, нормативно-технічною документацією.

Керівники структурних підрозділів ЗВО займаються охороною праці в підлеглих підрозділах відповідно до посадових обов'язків по охороні праці, затвердженими наказом ректора та узгоджені з місцевим комітетом профспілки. Посадові обов'язки розробляються на основі положення про організацію роботи по охороні праці в ЗВО з врахуванням специфіки структури роботи окремих підрозділів ЗВО. Керівники структурних підрозділів ЗВО є головною ланкою в системі управління охороною праці, бо на них покладені завдання формування сприятливих та безпечних умов праці та навчання.

Прийняття рішень по питаннях охорони праці виконується порівнянням фактичних даних з нормативними і реалізуються вони шляхом

співставлення перспективних, поточних та оперативних планів з охорони праці.

Координація діяльності, яка пов'язана зі створенням, функціонуванням і покращенням системи управління охороною праці, покладається на службу охорони праці, яка приймає участь в реалізації функцій системи управління охороною праці:

- контролює і забезпечує безперервне функціонування її;
- розробляє пропозиції щодо покращення системи;
- готує і впроваджує ряд управлінських рішень, направлених на забезпечення охорони праці (розробка планів, робіт, підготовка проектів наказів, здійснює контроль і видачу попереджень, бере участь в розробці і здійснює заходи по впровадженню державних стандартів, організовує навчання, інструктаж і перевірку знань по охороні праці у працюючих).

ЗВО агропромислового напрямлення має деякі специфічні особливості, а саме: проходження виробничої практики студентами у польових умовах, в ремонтних майстернях, на заводах, на токах, на тваринницьких фермах, у ветеринарних клініках, лабораторіях, які повинні враховуватися при розробці системи управління охороною праці в таких навчальних закладах.

Розповсюдження досвіду роботи по розробці і впровадженню системи управління охороною праці буде сприяти подальшому покращенню умов праці і навчання у закладі вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Батлук В.А., Кулик М.П., Яцюк Р.А. Охорона праці: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2011. 388 с.
2. Шудренко І.В. Основи охорони праці: навч. посіб. Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2016. 214 с.
3. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами. Київ: Знання, 2007. 367 с.